

Vreme: 17.11.2017 13:13

Medij: srbijadanas.com

Link: <https://www.srbijadanas.com/vesti/info/najcesce-krsne-slave-kod-srba-u-srbiji-i-crnoj-gori-nikoljdan-u->

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: NAJČEŠĆE KRSNE SLAVE KOD SRBA: U Srbiji i Crnoj Gori Nikoljdan, u BiH Đurđevdan

9937

Foto: Profimedia/ilustracija

Slava je kod Srba svetkovina koja se nasleđuje

Narodna poslovice kaže: "Mitrov danak hajdučki rastanak, Đurđev danak hajdučki sastanak". Saslavama i kršnjacima je upravo suprotno. Njihova sezona počinje sa Mitrovdanom, a završava se Đurđevdanom. Ima "velikih" slava i mimo tog perioda, kao što su Petrovdan, Duhovi i Ilindan, ali njih slavi mnogo manje vernika.

Birajući slave većina naših predaka je "pomirila" veru i posao, odlučujući se za zimske crkvenepraznike, kad nema poljskih i šumskih radova. Tako su izbegli da slave kad može da se radi, aistovremeno se osigurali da na dan slave manje greše dušu i imaju više kršnjaka.

Pročitajte i:

Čudesni izvor Svete Petke: U njemu se umivaju slepi i nerotkinje, u nadi da će ih spasiti (VIDEO)

Očigledno, o ovome su vodili računa i utemeljivači hrišćanstva, koji su najveće hrišćanskepraznike smestili u zimski period, računajući da će i na taj način povećati broj vernika.

Etnolog Dr Vesna Marjanović iz Etnografskog muzeja u Beogradu kaže da nema pouzdanogobjašnjenja zašto ljudi slave određene slave.

-Čak ni u nauci nije razjašnjeno zbog čega su pojedine slave toliko raširene. Ipak, mislim da je upitanju veza s hramovima i manastirima koji su u nekoj davnijoj prošlosti bili najpoznatijasvetilišta. A najviše hramova dobijalo je imena po najvećim hrišćanskim svetiteljima. Otud senajviše slave sv. Đurađ, sv. Nikola, Sv. Jovan i sv. Arhangel Mihailo - kaže dr Marjanović.

Crkva

Foto: Srbija Danas / Saša Džambić

Iguman manastira Rukumija kod Požarevca Simeon ima još jedno objašnjenje o nastankuporodičnih slava.

-Kada bi jedna porodica primila hrišćanstvo, domaćin kuće bi uzimao ime svetitelja na čiji danse krstio, slavio taj dan, a njegova porodica je to nastavljala i nakon njegove smrti. Kasnije,uzdizanje kulta krsne slave posledica je akcije Srpske pravoslavne crkve, posebno u trinaestom,četnaestom i petnaestom veku, koja se na taj način borila protiv mnogoboštva i paganizma, ali iza očuvanje srpskog identiteta - kaže otac Simeon.

Prvi podatak o proslavljanju krsne slave nauka je pronašla iz 1018. godine, na području Ohridskearhiepiskopije, i to na teritoriji koja danas pripada Albaniji, s tim što nije jasno da li jeobeležavana samo u krugu porodice ili u okviru sela.

Malo je poznato da su Srbi jedini pravoslavni narod koji ima krsnu slavu ili porodično krsnoime, kako se slava još naziva. Rusi i još neki narodi slave imendan, dan svetitelja čije ime nose,ali to su lične, a ne porodične slave.

Kod Srba postoji rašireno verovanje da se najviše slave Sv. Jovan i Sv. Nikola, pa postoji izrečica da su na Nikoljdan i Jovanjdan svi Srbi na slavi - polovina u ulozi domaćina, drugapolovina u gostima. Neki

Vreme: 17.11.2017 13:13

Medij: srbijadanas.com

Link: <https://www.srbijadanas.com/vesti/info/najcesce-krsne-slave-kod-srba-u-srbiji-i-crnoj-gori-nikoljdan-u->

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: NAJČEŠĆE KRSNE SLAVE KOD SRBA: U Srbiji i Crnoj Gori Nikoljdan, u BiH Đurđevdan

podaci upućuju na zaključak da je ipak najviše Srba koji slave Đurđevdan.

Foto: Profimedia

SPC danas nema zbirnu statistiku o tome koliko porodica u BiH slavi koju slavu ali smatra se da se prilično pouzdani zaključci mogu izvesti na osnovu prvog popisa stanovništva BiH koje je 1879. godine sprovedla Austrougarska i popisa srpskih prezimena i krsnih slava koje je trigodine kasnije, 1882. godine sačinila Mitropolija dabrobosanska.

Po popisu stanovništva iz 1879. godine u BiH je živelo 1.158.000 stanovnika. Srba pravoslavaca je bilo 496.485 (42,88 odsto), Srba muslimana 448.613 (38,73), Srba katolika 209.391 (18,30), Jevreja 3.426 (0,29) i ostalih 249 (0,02 odsto).

Oko 349.000 ili 70 odsto Srba pravoslavaca živelo je u Dabrobosanskoj mitropoliji, a ostalih 30 odsto u Zvorničko-tuzlanskoj i Zahumsko-hercegovačkoj eparhiji. U 1.805 sela Dabrobosanske mitropolije popisano je 46.390 domova, u kojima je živelo 348.580 duša. Tom prilikom evidentirano je 5.590 srpskih prezimena, sa 72 slave.

Najviše porodica, njih 5.553 slavilo je Đurđevdan. Ako se ovom broju doda 240 porodica koje suslavile Đurđić, onda je "prednost" Sv. Georgija u odnosu na ostale svetitelje još ubedljivija.

Foto: Profimedia

Na drugom mestu, sa 4.700 porodica je Nikoljdan. Jovanjdan, sa 4.078 porodica je na trećem, Sv. Stefan, kojeg je slavilo 1.578 porodica, na četvrtom a Arandjelovdan, sa 1.270 porodica na petom mestu.

Slede Sveti Luka, sa 546, Sveti Simeon Mirotočivi sa 503, Lazareva subota sa 429, Sveti Vasilije 340, Sveti Pantelija 282, Sveti Ignjatije 331, Kralj Dečanski 263, Evanđelista Marko 262, Miholjdan 258, Sveti Trifun 252, Sveti Toma 245, Sveti Ilija sa 222 i Apostoli Petar i Pavle, koji su bili krsna slava u 202 porodice.

Kovačevići, tada najbrojnije srpsko prezime u BiH, koji su bili rasprostranjeni od Bihaća, Krupei Petrovca, preko Banjaluke, Teslića i Sarajeva, do Vlasenice, Višegrada i Trebinja još u to vreme slavili su više od dvadeset različitih slava.

Kiruna

Foto: Profimedia

Po poslednjem popisu u BiH ima oko 1.300.000 Srba, koji žive u 415.000 domaćinstava.

Procene govore da se uporedo sa brojem stanovnika u proteklih 125 godina četvorostručio i broj porodica koje slave određene slave.

Nema zvanične statistike, ali kao pouzdan uzima se podatak da je u Crnoj Gori najčešća slava Sveti Nikola. Najviše zahvaljujući Zeti i crnogorskom primorju, u kojima je rašireno verovanje da je ovaj svetitelj zaštitnik mornara. A stanovnici tog područja su svojim geografskim položajem najviše su bili upućeni na more.

Vasojevići, najveće crnogorsko pleme, po tradiciji slave Arandjelovdan. Krsna slava Drobnjaka je Đurđevdan, ali ima manjih rodova koji slave Nikoljdan, Arandjelovdan i Savindan.

Bjelopavlići najviše slave Svetu Petku i na teritoriji tog plemena nalazi se i jedina crkva u Crnoj Gori koja je posvećena toj svetiteljki.

Vukovići slave Đurđevdan, Piperi Arandjelovdan, Đekići Ilindan, plemena u Malesiji Nikoljdan...

Foto: Profimedia

Ni SPC u Srbiji nema podataka o učestalosti proslavljanja pojedinih svetitelja kao porodičnih krsnih slava, ali nema sumnje da su, kao i u BiH i Crnoj Gori, najčešće slave Nikoljdan, Jovanjdan, Arandjelovdan i Đurđevdan.

O koliko porodica se približno radi ne može da se utvrdi ni po prezimenima, jer i površno istraživanje dostupnih podataka pokazuje da različiti rodovi Jovanovića, Đorđevića, Petrovića, Markovića, Miloševića, Stojanovića, Stankovića i Nikolića, a to su najčešća prezimena između Drine i Timoka, slave i po dvadesetak različitih slava.

Sve do kraja 19. i početka 20. veka krsnu slavu su masovno slavili i bivši Srbi širom Dalmacije, Like, Slavonije i Zapadne Hercegovine, čiji su preci primili katoličanstvo.

Jednostavno, promena vere i nacije, nije bila dovoljna da iskoreni i tradiciju slave. U Zapadnoj Hercegovini brojni Hrvati su krsnu slavu slavili sve do 1914. godine, kada je rimokatolička crkva to zabranila i tako pokidala i zadnje niti između dva dela istog naroda, otvarajući prostor za širenje mržnje koja će 1941. godine kulminirati masovnim genocidom novokomponovanih Hrvata katolika nad Srbima

Vreme: 17.11.2017 13:13

Medij: srbijadanas.com

Link: <https://www.srbijadanas.com/vesti/info/najcesce-krsne-slave-kod-srba-u-srbiji-i-crnoj-gori-nikoljdan-u->

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: NAJČEŠĆE KRSNE SLAVE KOD SRBA: U Srbiji i Crnoj Gori Nikoljdan, u BiH Đurđevdan

pravoslavicima.

Kako se slava nasleđuje

Slava se kod Srba nasleđuje. Dok je otac živ, sin ili sinovi ne preuzimaju slavu već jeslave sa ocem. Preuzimanje slave za života oca znači da se porodica i formalnopodelila. Ako otac nije u snazi, sin preuzima sve obaveze oko slave ali je otac njendomaćin. Kad otac umre, onda sinovi preuzimaju slavu. Ako ima više braće, mogu sedogovoriti da slavu preuzme samo jedan ili je preuzimaju svi. Prve godine po smrti ocaslava se drži u porodičnom krugu, bez gostiju i velikog veselja.

Ukoliko sinovi nisu umogućnosti da dolaze na slavu kod oca, čim zasnuju sopstveno domaćinstvo mogu početisami da slave.Kada sin zasnuje svoje domaćinstvo i odluči da slavi slavu, dolazi kod oca na slavu, gdemu otac predaje četvrtinu slavskog kolača. Tu se pozdrave po srpskom običaju,trostrukim poljupcem, čestitaju jedan drugom slavu, i otacblagoslovisina i njegovu

porodicu, da dugo u zdravlju i veselju slave. Sin dobijeni deo slavskog kolača odnosikući, gde ga podeli sa svojom porodicom, i sledeće godine redovno slavi svoju krsnuslavu.

Međutim, uprkos zabranama, stotine rodova u Dalmaciji, posebno u Makarskom primorju i daljeslave Svetog Stefana, Miholjdan, Lučindan (svetog Luku), Mratinjdan, Jovanjdan,Nikoljdan...Navešću samo jedan primer i to iz "centra katoličanstva" ili "Hrvatskog Nezareta",kako Hrvati nazivaju selo Vidonje kod Splita, koje je u zadnje 43 godine dalo 20 sveštenikarimokatoličke crkve, među njima i dvojicu nadbiskupa.

Zagrebački "Glas koncila" u broju 1587. od 21.11.2004. godine objavio je reportažu o Vidonju, ukojoj piše da u tom selu "...svaka obitelj ima svog sveca zaštitnika koga poštuje na posebannačin. Te je to istinsko obiteljsko slavlje na koje dolaze prijatelji i rodbina." Pametnom jasno i dovoljno.

Za razliku od velikih i opšteprihvaćenih, postoje i "male" slave, koje slavi samo po nekolikoporodica.

-Jedan broj porodica se opredelio za određene slave po tome što im se tog dana sin vratio iz rata,zato što su posle dugo čekanja dobili dete, neko je preživio ranjavanje ili izlečio tešku bolest -kaže dr Vesna Marjanović.

Srbi o svojim krsnim slavama znaju vrlo malo. Jedna anketa je pokazala da je većini Srba glavnaasocijacija na slavu: mnogo jela, i još više pića. Mnogo Srba je slavljenje slave svelo na pukosečenje kolača i pijenje crnog vina.

-Po shvatanju crkve, svi činovi krsne slave su delo iskupljenja i to je suština ovog blagdana.Međutim, sve više vernika slavljenje krsne slave svodi na spremanje ručka, na jelo i piće, bezritaulnih obreda, koji čine smisao slavskog obreda i samog običaja - upozorava otac Simeon.

Uobičajeno je da porodica ima jednu glavnu slavu i eventualno još jednu, kada ukućani"prislužuju". Nekima je to bilo malo, pa su problem rešili zavetnim slavama.Pojedine porodice imaju po deset i više zavetnih slava. Obeležava se sve. Od rođenja deteta,izlečenja, povratka sa ratišta, useljenja u novu kuću, preživljavanja ranjavanja ili saobraćajnesreće, pa do izlečenja krave koja je bila bolesna ili je slomila nogu....što je teško povezati sahrišćanstvom i osnovnim smislom krsne slave.

